

Ajuntament
de Barcelona

Àrea
Metropolitana
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

Generalitat
de Catalunya

AMB EL SUPORT DE:
Associació de Gestors
de Polítiques Socials
d'Habitatge de Catalunya

La vulnerabilitat residencial amb perspectiva de gènere

Una primera aproximació a partir de
l'Enquesta Metropolitana de
Condicions de Vida 2016-2021

Barcelona, octubre de 2023

INVESTIGACIÓ, REDACCIÓ I EDICIÓ:
Equip Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona
Maria Bonet Esteve, geògrafa
Laia Sánchez Guerrero, sociòloga

ENS TROBARÀS A:
Plaça de la Vila de Gràcia 6, baixos
08012 Barcelona
info@ohb.cat

SEGUEIX-NOS:
www.ohb.cat
@OMHBcn



Ajuntament
de Barcelona



AMB Àrea Metropolitana
de Barcelona



Diputació
Barcelona



Generalitat
de Catalunya

amb el suport de



Índex

| | |
|--|-----------|
| 1. Introducció | 3 |
| 2. Metodologia | 5 |
| 3. Règim de tinença..... | 7 |
| 4. Dimensió econòmica de la vulnerabilitat residencial..... | 12 |
| 5. Dimensió física de la vulnerabilitat residencial..... | 25 |
| 6. Conclusions..... | 31 |

1. Introducció

Amb l'objectiu d'aprofundir en el coneixement de la vulnerabilitat residencial amb perspectiva de gènere, l'Observatori Metropolità de l'Habitatge (O-HB) inicia un laboratori dedicat específicament a l'anàlisi d'aquesta qüestió.

Són moltes les declaracions internacionals que persegueixen abordar la igualtat entre homes i dones en les seves múltiples dimensions. La Comissió Europea va publicar un Pla d'Acció del Pilar Europeu de Drets Socials (3 de març de 2021) entre els objectius i els eixos d'actuació del qual trobem reduir el nombre de persones en risc de pobresa o exclusió social des de la igualtat de gènere i la consideració de l'habitatge com un dret i, per tant, fruit d'una política social.

El Pla de Recuperació i Resiliència (*Reg. (UE) 2021/241 del PE i del Consell) de 12 de febrer de 2021 inclou una explicació sobre com les seves mesures fomentaran la igualtat de gènere i d'oportunitats. Aquest enfocament s'alinea amb els principis 2 i 3 del pilar europeu de drets socials, l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible número 5 de l'ONU i les estratègies nacionals d'igualtat de gènere

Precisament, l'Estratègia Nacional d'Igualtat de gènere 2030 planteja entre les seves línies estratègiques assegurar el dret a l'habitatge de les dones que sofreixen algun tipus de violència basada en gènere, mitjançant alternatives residencials diverses que satisfacin les necessitats en tot el territori nacional. També fa al·lusió a una qüestió més orgànica relativa a la territorialització de les desigualtats entre homes i dones i, per tant, una expressió sobre el territori d'aquesta desigualtat que es tradueix en pitjors condicions residencials.

En l'àmbit català, tant l'Estatut de Catalunya com la Llei 17/2015 de 21 de juliol d'igualtat efectiva entre dones i homes estableixen que les institucions han de fomentar la igualtat de gènere i que tots els poders públics han de considerar les diferències per raó de gènere en tots els àmbits i implementar polítiques per a reduir les desigualtats.

En el context de l'exclusió residencial, l'habitatge és clau, però també cal considerar els múltiples factors socioeconòmics que afecten les dones. Aquestes desigualtats en el punt de partida afecten el seu desenvolupament vital, inclosa una integració més difícil en el mercat laboral. Això resulta en menors ingressos i estabilitat, reduint les seves oportunitats d'accés a l'habitatge i la capacitat de cobrir-ne els costos.

Malgrat que segons informes emesos per l'Observatori de Gènere Metropolità la població activa femenina es manté estable, la bretxa salarial continua sent molt elevada i constitueix un dels indicadors que millor reflecteixen la desigualtat entre homes i dones. Els homes tenen un 19,7% més de salari mitjà que les dones a l'àrea metropolitana de Barcelona, el que representa 6.368 € anuals més. A més, la bretxa salarial és major segons edat (a més edat, major bretxa), nacionalitat (els espanyols tenen major diferència salarial que els estrangers), tipus d'activitat desenvolupada (comerç i administració) o grup professional.

Ara bé, cal definir una sèrie de conceptes que permetin situar l'estat de la qüestió. En primer lloc, l'habitatge és considerat un bé de primera necessitat i actualment ha esdevingut un determinant social important per explicar els processos d'exclusió social. En aquest sentit, quan es parla de l'exclusió residencial s'està fent referència a la dificultat d'accés en condicions adequades de les famílies amb inferiors ingressos a aquest bé, així com l'estrès econòmic que suposa una càrrega excessiva de les despeses derivades de l'habitatge que les pot portar a una situació d'exclusió. Així i tot, juntament amb la dimensió econòmica, també cal tenir en compte les deficiències físiques de l'habitatge i les seves conseqüències en la salut.

A l'àmbit de l'habitatge, la capacitat d'accés a l'habitatge dels individus ve determinada per la seva capacitat per obtenir rendiments del treball i, malauradament, tots els indicadors confirmen la pitjor integració de les dones al mercat laboral espanyol en comparació amb la dels homes. Amb tot, quan s'introdueix la perspectiva de gènere com a mètode d'anàlisi es busca visibilitzar la desigualtat estructural existent entre els homes i les dones, la qual es manifesta a totes les esferes de la vida (educació, mercat de treball, accés a béns i serveis, etc.).

La bretxa de gènere és la manera de representar aquesta disparitat, la qual s'ha accentuat en el darrer període a conseqüència de la crisi derivada de la pandèmia.

La finalitat d'aquest document és realitzar una primera aproximació a la situació de l'habitatge i la vulnerabilitat residencial des d'una perspectiva de gènere a partir de l'Enquesta Metropolitana de Condicions de Vida.

L'enfocament ha estat quantitatiu amb la finalitat de descriure una sèrie de variables prèviament seleccionades. L'anàlisi consisteix en l'extracció de les freqüències acumulades dels cinc biennis (2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021) de les variables desagregades per sexe, així com el càlcul de la bretxa de gènere en aquelles variables on calgui visualitzar aquesta diferència.

El document fa una anàlisi de la dimensió econòmica i de la dimensió física de l'habitatge. La primera dimensió ofereix una imatge tant de l'esforç com del sobre-esforç econòmic que suposa fer front a les despeses derivades del pagament de la hipoteca i del lloguer, així com de la taxa de sobrecàrrega. En aquest mateix apartat es fa referència als endarreriments que s'han produït en tots dos casos, cosa que permet analitzar el risc residencial així com la probabilitat de patir sobre costos en el pagament dels subministraments.

La segona dimensió que és objecte d'anàlisi atén per, una banda, la incapacitat per mantenir l'habitatge a una temperatura adequada durant els mesos d'hivern i, per altra banda, la privació residencial severa. A través del primer indicador és possible realitzar una aproximació a la feminització de la pobresa mentre que amb el segon s'atenen els indicadors que componen l'índex de privació severa. A més a més, s'analitza també aspectes com la manca de llum natural a l'habitatge i la problemàtica d'humitats o filtracions així com la sobreocupació.

2. Metodologia

Com s'ha avançat, la font de dades d'aquest treball és l'Enquesta Metropolitana de Condicions de Vida (EMCV). Aquesta és una operació que s'emmarca en l'actuació estadística "Estimació territorial de l'Enquesta de condicions de vida", reconeguda en el Pla Estadístic de Catalunya 2017-2020.

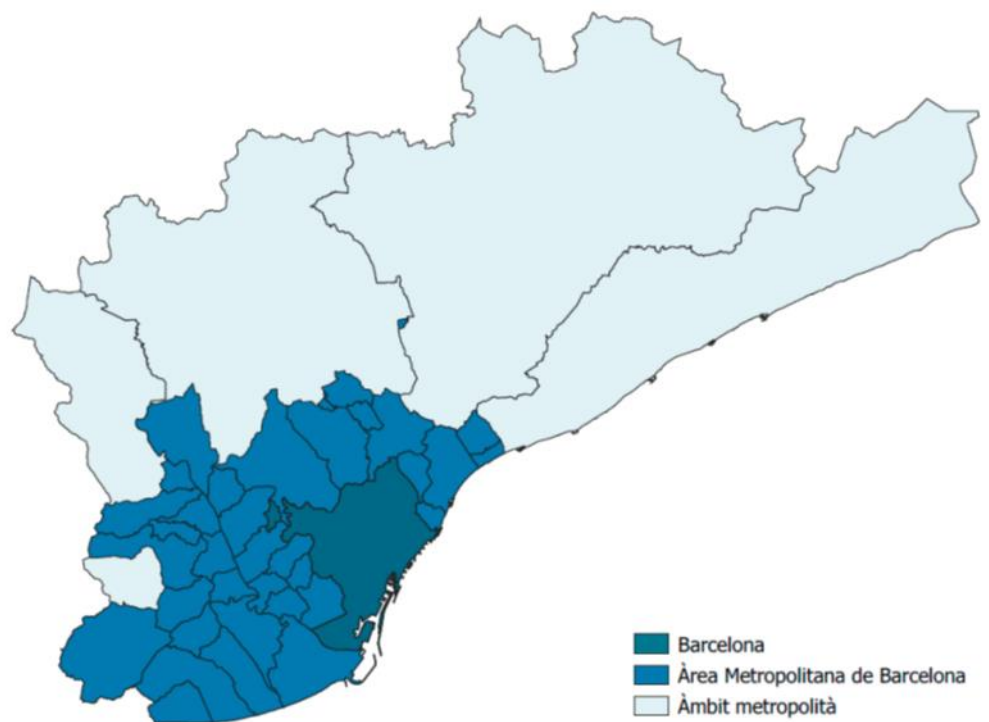
La seva construcció parteix de les dades originals de la ECV per Catalunya, a la qual s'aplica una selecció de casos, una fusió de mostres per anys consecutius, un recalibratge atenent la població metropolitana, i una deflactació de les variables monetàries¹.

Taula 1. Classificació i descripció de variables

| Nom | Codi | Interval temporal | Font |
|---|-------------|-------------------|--|
| Context socioeconòmic | | | |
| Règim de tenença detallat | | 2016-2021 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Àmbits territorials | | 2016-2021 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Dimensió econòmica | | | |
| Taxa de sobrecàrrega | ilc_lvho07 | 2016-2021 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Percentatge d'ingressos destinats al pagament de l'habitatge | ilc_mdmed01 | 2016-2021 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Percentatge d'ingressos de les llars destinats al pagament de les rendes del lloguer (sense subministraments) | ilc_mdmed02 | 2016-2021 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Percentatge població que s'ha endarrerit en el pagament dels serveis de l'habitatge en els 12 mesos anterior a entrevista | ilc_mdmed07 | 2016-2021 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Percentatge de població que s'ha endarrerit en el pagament de la hipoteca o del lloguer o dels serveis de l'habitatge en els 12 mesos anterior a entrevista | ilc_mdmed05 | 2016-2021 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Valoració subjectiva de la càrrega econòmica que suposa l'habitatge | ilc_mdmed04 | 2016-2021 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Percentatge de població que no pot mantenir el seu habitatge a una temperatura adequada per motius econòmics | ilc_mdmed01 | 2016-2021 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Dimensió física | | 2016-2021 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Percentatge de població que manifesta patir manca de llum natural a casa seva | ilc_mdho | 2016-2020 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Percentatge de població que manifesta patir problemes d'humitats o filtracions | sdg_01_60 | 2016-2020 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Taxa de sobreocupació | tessi170 | 2016-2021 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |
| Privació residencial severa | ilc_mdho06 | 2016-2021 | Enquesta metropolitana de Condicions de Vida(EMCV) |

¹ Per a aprofundir en els aspectes metodològics de l'Enquesta consulteu el portal web de l'Institut Metròpoli: <https://www.institutmetropoli.cat/ca/enquestes/cohesio-social-i-urbana/>

L'anàlisi de les variables té en compte el conjunt de la població i cadascuna d'elles es creua per sexe, i, en alguns casos per règim de tinença. S'ha considerat la variable població, ja que aquesta permet fer una comparativa amb l'estadística equivalent de l'Eurostat, l'EU-SILC. Per analitzar la informació des d'una perspectiva temporal s'ha pres com a referència l'àrea metropolitana de Barcelona, composta per Barcelona i els 35 municipis circumdants. D'altra banda, s'ha fet una anàlisi del darrer període disponible comparant tres àmbits territorials: Barcelona, l'àrea metropolitana sense Barcelona i l'àmbit metropolità de Barcelona sense l'àrea metropolitana.



3. Règim de tinença

Un dels factors a tenir en compte a l'hora d'analitzar l'accés i exclusió a l'habitatge és el règim de tinença. Viure en lloguer és, sovint, una qüestió de poder adquisitiu, i els col·lectius més vulnerables en tendeixen a fer-ne un major ús que aquells de col·lectius més afavorits. En aquest sentit, la figura 1 mostra el percentatge de població que viu en règim de lloguer, per sexe, a l'àrea metropolitana de Barcelona durant el període 2016-2021. Durant aquest període, la proporció de població en règim de lloguer es manté força estable i, al voltant d'un terç de la població de l'àrea metropolitana de Barcelona, viu en règim de lloguer. Tot i així, si s'enfoca l'atenció en les diferències per sexe, es pot veure que, mentre que durant el període de 2016-2017 el percentatge de dones vivint de lloguer era lleugerament superior al dels homes, aquesta distribució s'inverteix durant el període 2017-2019, per tornar a revertir-se el 2020-2021. Tot i així, les diferències per sexe són molt petites.

Figura 1. Població que viu en règim de lloguer per sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Enquesta metropolitana de condicions de vida (EMCV 2016-2021). n homes 2021=709 n dones 2021=791

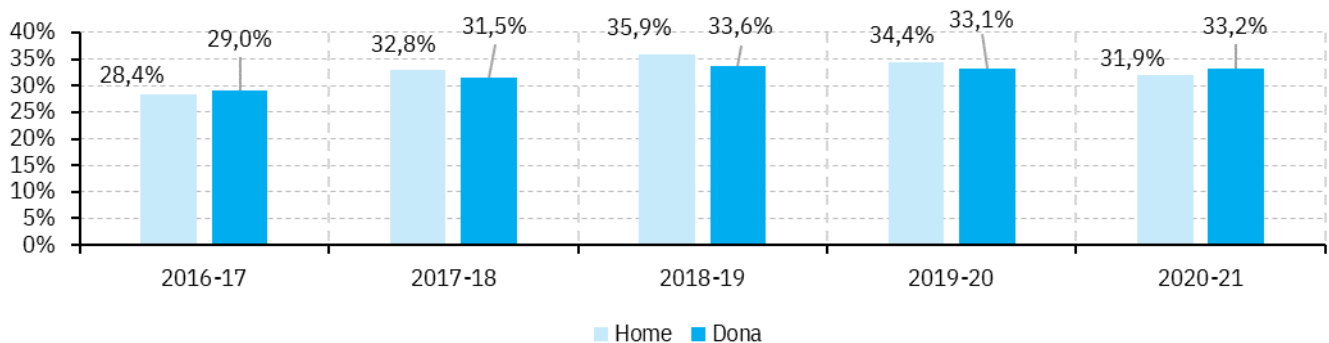
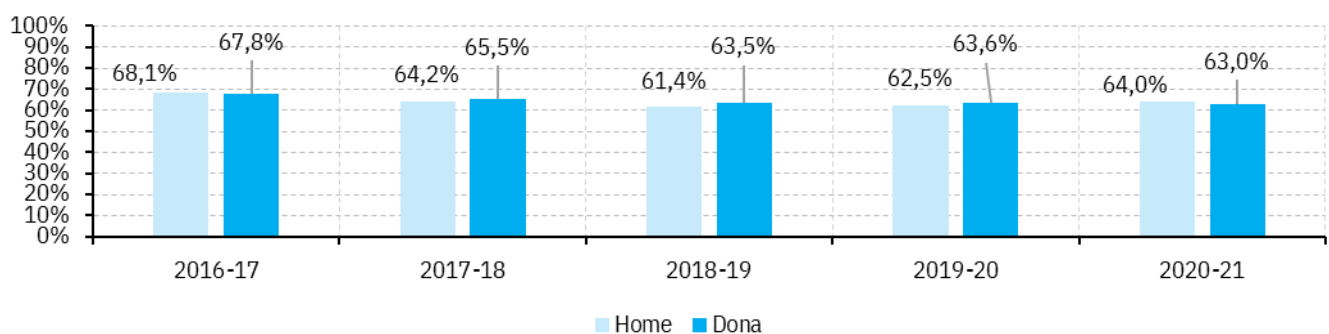


Figura 2. Població que viu en règim de propietat per sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitananes de condicions de vida (EMCV 2016-2021). n homes 2021=2.087 n dones 2021=2.222



A la ciutat de Barcelona, durant el període 2020-2021, el 60,2% dels homes i el 59,7% de les dones vivien en règim de propietat, és a dir, la majoria dels seus habitants, sense importar el sexe, optaven per la propietat com a règim de tinença (taula 1). A la resta de l'àrea metropolitana, el règim de propietat s'incrementa entre els homes fins al 67,6%, mentre que per les dones és lleugerament inferior (66,5%). Finalment, a la resta de l'àmbit metropolità hi ha un 71,2% d'homes i dones que viuen en propietat. Així doncs, mentre que la majoria dels habitants dels territoris analitzats viuen en règim de propietat, hi ha diferències identificables tant per territori com per sexe, essent més freqüent entre els homes i la resta de l'àmbit metropolità. Tot i que les diferències per sexe no són amples, cal tenir en compte la seva evolució per tal d'implementar polítiques que no les eixamplin i, fins i tot, les facin disminuir.

Taula 1. Règim de tinença segons sexe per àmbits territorials. 2020-2021

Font: IERMB i IDESCAT, Estadístiques metropolitanes de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| | Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|--------------------|-----------|----------|-------|---------------------------------------|----------|-------|---------------------------------|----------|-------|
| | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| En propietat | 60,2 | 59,7 | -0,5 | 67,6 | 66,5 | -1,1 | 64,0 | 63,0 | -0,9 |
| En lloguer | 35,3 | 36,2 | 0,8 | 28,6 | 30,2 | 1,5 | 31,9 | 33,2 | 1,3 |
| En cessió gratuïta | 4,5 | 4,2 | -0,3 | 3,7 | 3,3 | -0,4 | 4,1 | 3,8 | -0,3 |
| Total | 100,0 | 100,0 | | 100,0 | 100,0 | | 100,0 | 100,0 | |

| | Resta Àmbit metropolità | | | Total Àmbit metropolità | | |
|--------------------|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| En propietat | 71,2 | 71,2 | 0,0 | 66,4 | 65,8 | -0,6 |
| En lloguer | 25,1 | 24,3 | -0,7 | 29,6 | 30,3 | 0,7 |
| En cessió gratuïta | 3,7 | 4,0 | 0,3 | 4,0 | 3,8 | -0,1 |
| Total | 100,0 | 100,0 | | 100,0 | 100,0 | |

Si s'aprofundeix en la situació dels qui tenen el seu habitatge en règim de propietat a l'àrea metropolitana de Barcelona, es pot veure que durant el període 2016-2021 s'ha produït un decreixement de la població que té el seu habitatge totalment pagat (figura 3). Si bé a l'inici del període estudiat - el 2016-2017 - un 42,2% de dones i un 38,9% dels homes no tenia deutes pendents sobre l'habitatge, el 2020-2021 només el 35,9% de les dones i el 34,7% dels homes tenen el seu habitatge totalment pagat. Si es fixa l'atenció en les diferències per sexe, podem veure que la proporció de dones sense deutes d'habitatge és lleugerament superior al d'homes, tendència que es manté durant tot el període 2016-2021. Així doncs, mentre que els homes tendeixen a viure en règim de propietat en proporcions lleugerament superiors a les dones, aquestes tenen el seu habitatge totalment pagat en un percentatge lleugerament superior als homes.

Figura 3. Població que viu en règim de propietat totalment pagada per sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanades de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=1.122 n dones 2021=1.244

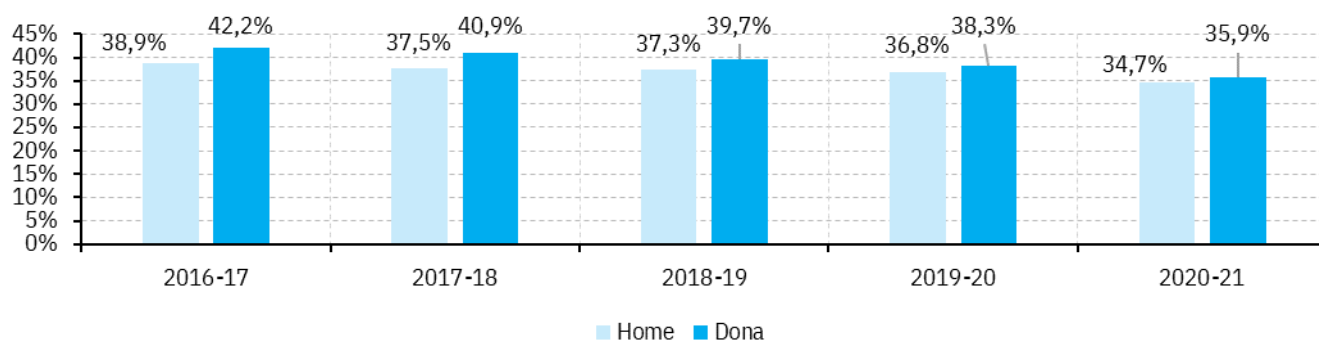
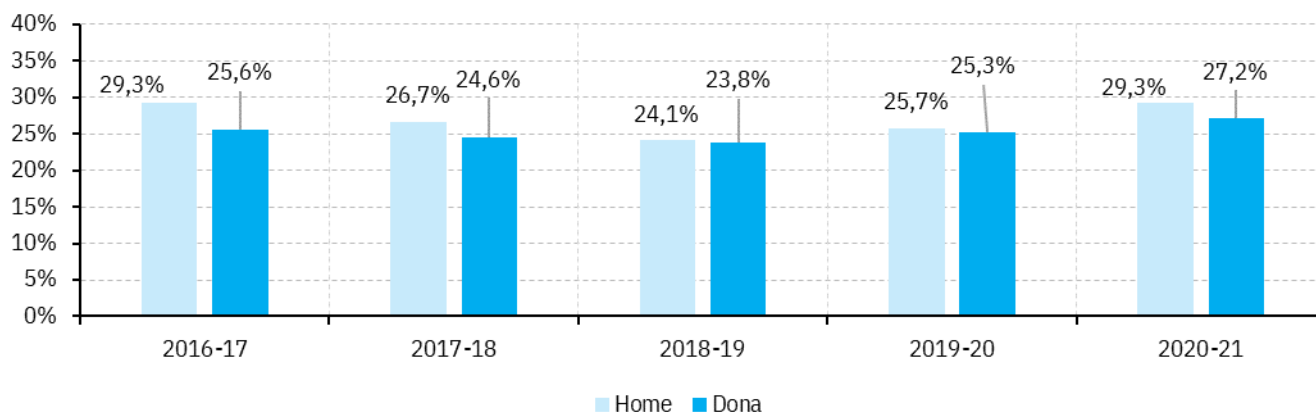


Figura 4. Població que viu en règim de propietat amb pagaments ajornats per sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

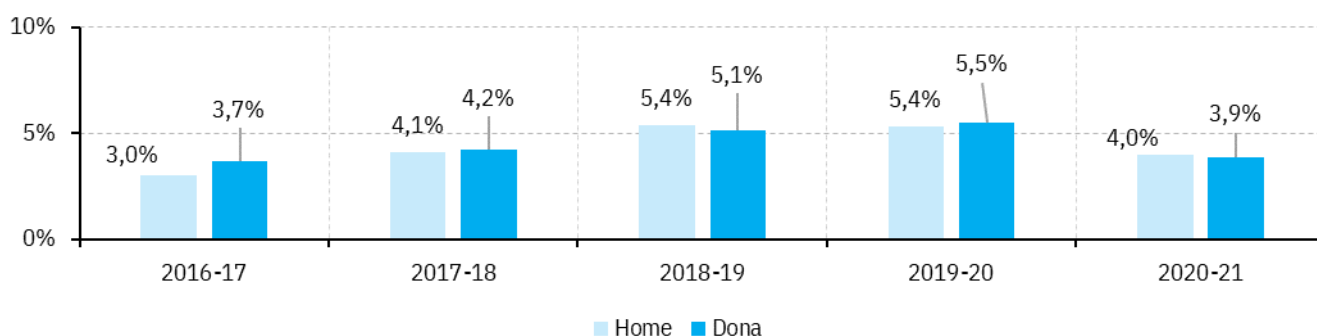
Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanades de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=965 n dones 2021=978



Si bé és cert que el preu del lloguer ha pujat a l'àrea metropolitana de Barcelona els darrers anys, encara existeix estoc de lloguer per sota del preu del mercat. La seva presència és molt marginal, però ha experimentat un lleu creixement durant el període 2016-2020. Com es mostra a la figura 5, el 2016-2017 només el 3% dels homes i el 3,7% de les dones vivien en un habitatge de lloguer per sota del preu de mercat, proporció que augmenta fins al 5,4% i 5,5%, respectivament, durant el període 2019-2020. Aquesta tendència s'inverteix el 2020-2021, amb un decreixement de més d'1,4 punts percentuals entre els homes i 1,6 punts percentuals entre les dones. Les diferències per sexe són molt petites i s'han reduït substancialment durant el període estudiat.

Figura 5. Població que viu en règim de lloguer per sota el preu de mercat per sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanas de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=113 n dones 2021=117



Si s'enfoca l'atenció en el règim de tinença detallat per sexe i àmbits territorials durant el període 2020-2021, es poden identificar diferències, tant per sexe com per territori. A la ciutat de Barcelona, el 36% dels homes i el 36,8% de les dones viuen en un habitatge de propietat totalment pagat. A la resta de l'àrea metropolitana la proporció d'habitants amb la propietat totalment pagada és menor que a la ciutat de Barcelona, sent del 33,4% entre els homes i del 34,9% entre les dones. Finalment, a la resta de l'àmbit metropolità, el 33,2% dels homes i el 35,9% de les dones viuen en llars totalment pagades (taula 2). Així doncs, mentre que la proporció d'homes vivint en llars sense pagaments pendents és la més baixa de tots els territoris estudiats, la proporció de dones se situa en un punt entremig entre la ciutat de Barcelona i la resta l'àrea metropolitana, situant les diferències per sexe en 2,8 punts percentuals, la més alta de tots els territoris estudiats. Si s'aprofundeix en aquells habitants amb deutes pel seu habitatge, es pot veure que la seva proporció és major entre els residents a la resta de l'àmbit metropolità, amb el 38% dels homes i el 35,7% de les dones amb deutes d'habitatge, la qual cosa suposa una diferència per sexe de 2,3 punts percentuals (amb els homes sent majoria).

Taula 2. Règim de tinença detallat segons sexe per àmbits territorials. 2020-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitananes de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| | Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|-----------------------------------|--------------|--------------|-------------|---------------------------------------|--------------|-------------|---------------------------------|--------------|-------------|
| | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| Propietat totalment pagada | 36,0 | 36,8 | 0,8 | 33,4 | 34,9 | 1,4 | 34,7 | 35,9 | 1,2 |
| Propietat pagaments ajornats | 24,2 | 22,8 | 0,6 | 34,2 | 31,6 | -2,6 | 29,3 | 27,2 | -2,1 |
| Lloguer a preu de mercat | 30,9 | 31,5 | 0,6 | 25,1 | 27,0 | 1,9 | 27,9 | 29,3 | 1,4 |
| Lloguer a preu inferior de mercat | 4,5 | 4,7 | 0,2 | 3,5 | 3,1 | -0,4 | 4,0 | 3,9 | -0,1 |
| Cessió gratuïta | 4,5 | 4,2 | -0,3 | 3,7 | 3,3 | -0,4 | 4,1 | 3,8 | -0,3 |
| Total | 100,0 | 100,0 | | 100,0 | 100,0 | | 100,0 | 100,0 | |

| | Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|-----------------------------------|-------------------------|--------------|-------------|-------------------------|--------------|-------------|
| | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| Propietat totalment pagada | 33,2 | 35,9 | 2,8 | 34,2 | 35,9 | 1,7 |
| Propietat pagaments ajornats | 38,0 | 35,7 | -2,3 | 32,2 | 29,9 | -2,3 |
| Lloguer a preu de mercat | 22,1 | 20,7 | -1,3 | 26,0 | 26,5 | 0,6 |
| Lloguer a preu inferior de mercat | 3,0 | 3,6 | 0,6 | 3,6 | 3,8 | 0,1 |
| Cessió gratuïta | 3,7 | 4,0 | 0,3 | 4,0 | 3,8 | -0,1 |
| Total | 100,0 | 100,0 | | 100,0 | 100,0 | |

4. Dimensió econòmica de la vulnerabilitat residencial

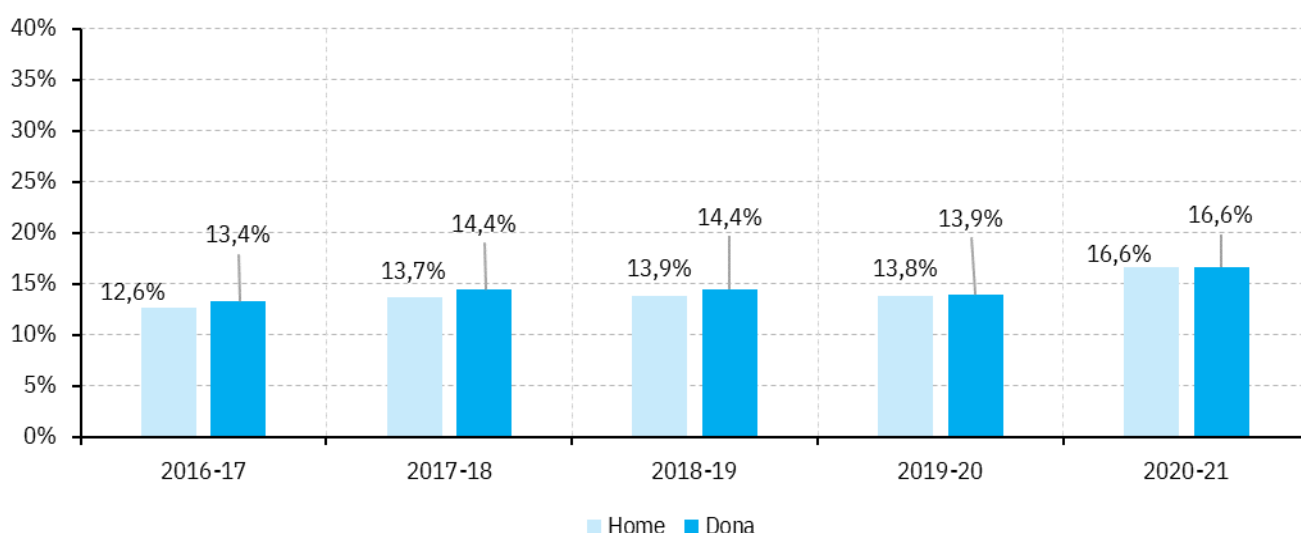
TAXA DE SOBRECÀRREGA

La taxa de sobrecàrrega de les despeses de l'habitatge fa referència a la proporció de la població que viu en llars on es destina més del 40% dels ingressos al pagament de les despeses de l'habitatge, com ara els subministraments, les rendes del lloguer o la hipoteca, aquesta última sense incloure la part d'amortització².

Com es pot veure a la figura 6, a l'àrea metropolitana de Barcelona, el percentatge de la població amb sobrecàrrega de despeses ha augmentat 4 punts entre els homes i 3,2 punts entre les dones, fins a situar-se al 16,6% per ambdós sexes. Així doncs, tot i que les diferències per sexe referents a la taxa de sobrecàrrega han desaparegut, aquesta equiparació és produïda per l'empitjorament de la situació en ambdós sexes.

Figura 6. Taxa de sobrecàrrega de les despeses de l'habitatge segons sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanas de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=348 n dones 2021=388



² Per fer possible la comparativa amb els indicadors europeus facilitats per l'Eurostat a partir de la EU-SILC, no s'inclou la part de la quota de la hipoteca corresponent a l'amortització, és a dir, només es considera la part d'interessos. L'Eurostat considera que la part d'amortització és una inversió de la llar i no pas una despesa. Al sistema d'indicadors de l'O-HB hi ha la taxa de sobrecàrrega calculada de les dues maneres, és a dir, amb amortitzacions i sense (www.ohb.cat).

Si s'atén a les diferències per àmbits territorials, durant el període 2020-2021, a la ciutat de Barcelona, el 18% dels homes i el 16,5% de les dones vivien en llars on es destina més del 40% dels ingressos a les despeses de l'habitatge, la qual cosa suposa una petita diferència per sexe d'1,4 punts percentuals. A la resta de l'àrea metropolitana, la diferència per sexe, si bé també se situa en 1,4 punts percentuals, es reverteix, sent les dones (16,7%) i no els homes (15,3%) qui experimenten una taxa de sobrecàrrega en major proporció. Finalment, a la resta de l'àmbit metropolità podem veure com la proporció d'homes i dones que pateixen taxa de sobrecàrrega de l'habitatge se situa al voltant del 10% per ambdós sexes (taula 3). Així doncs, a la ciutat de Barcelona és on sembla que hi ha una major taxa de sobrecàrrega, especialment pels homes, mentre que a la resta de l'àmbit metropolità és on la sobrecàrrega és més baixa, situant-se la resta de l'àrea metropolitana en un punt entremig.

Taula 3. Taxa de sobrecàrrega de l'habitatge segons sexe per àmbits territorials. 2020-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanes de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|-----------|----------|-------|---------------------------------------|----------|-------|---------------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 18,0 | 16,5 | -1,4 | 15,3 | 16,7 | 1,4 | 16,6 | 16,6 | 0,0 |

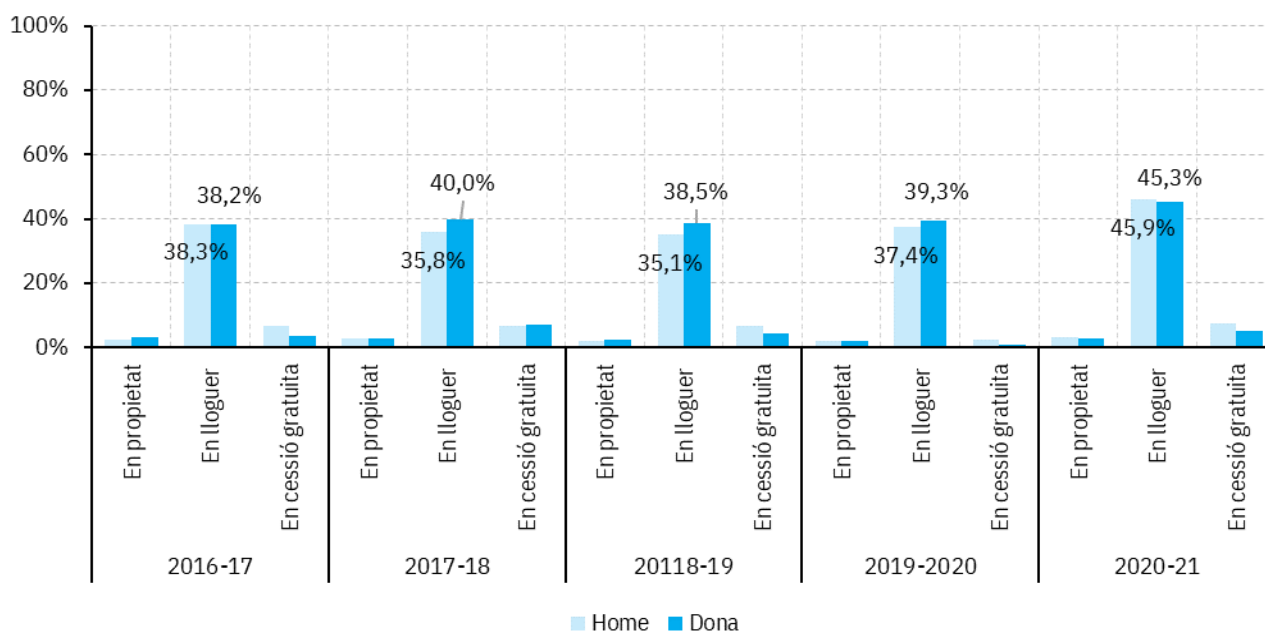
| Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 10,1 | 9,9 | -0,2 | 14,4 | 14,5 | 0,0 |

La figura 7 mostra l'evolució de la taxa de sobrecàrrega de l'habitatge a l'àrea metropolitana de Barcelona durant el període 2016-2021 per sexe i règim de tinença.

Si s'enfoca l'atenció en les diferències per règim de tinença, es pot veure que la proporció de ciutadans vivint en llars on es dediquen més del 40% dels seus ingressos és major entre aquells que viuen en règim de lloguer i que, a més a més, aquesta proporció ha anat en augment durant el període estudiat. En aquest sentit, mentre que el 2016-2017 al voltant del 38% de la població que vivia en llars en règim de lloguer patia la sobrecàrrega de despeses per l'habitatge, aquesta proporció augmenta fins al 45,9% pels homes i el 45,3% per les dones el 2020-2021. Aquest augment és degut al fet que l'augment dels preus del lloguer i dels subministraments ha estat superior al dels ingressos de la població.

Figura 7. Taxa de sobrecàrrega de les despeses de l'habitatge segons règim de tinença i sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanas de condicions de vida (EMCV 2016-2021)



La taula 4 mostra la taxa de sobrecàrrega de les despeses de l'habitatge tant per sexe com per àmbits territorials durant el període 2020-2021. A la ciutat de Barcelona, el 47,6% d'homes i el 42,3% de les dones vivint en règim de lloguer destinen més del 40% dels seus ingressos al pagament de les despeses de l'habitatge, així doncs hi ha una diferència per sexe de 5,2 punts percentuals en favor de les dones. A la resta de l'àrea metropolitana, són les dones (48,8%) i no els homes (43,9%) qui pateixen sobrecàrrega de despeses de l'habitatge en major proporció, produint-se una diferència de 4,9 punts percentuals entre ambdós sexes, en favor dels homes. Finalment, a la resta de l'àmbit metropolità és on la taxa de sobrecàrrega sembla afectar a una menor proporció de la població, amb un 34,6% dels homes i 34,2% de les dones dedicant més del 40% dels ingressos de la llar a les despeses de l'habitatge.

Taula 4. Taxa de sobrecàrrega de les despeses de l'habitatge segons règim de tinença i sexe per àmbits territorials. 2020-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanas de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| | Home | | Dona | |
|---------------------------------------|-----------|---------|-----------|---------|
| | Propietat | Lloguer | Propietat | Lloguer |
| Barcelona | 2,6 | 47,6 | 2,6 | 42,3 |
| Resta àrea metropolitana de Barcelona | 3,5 | 43,9 | 2,8 | 48,8 |
| Total àrea metropolitana de Barcelona | 3,1 | 45,9 | 2,7 | 45,3 |
| Resta àmbit metropolità | 1,7 | 34,6 | 1,9 | 34,2 |
| Total àmbit metropolità | 2,6 | 42,7 | 2,4 | 42,4 |

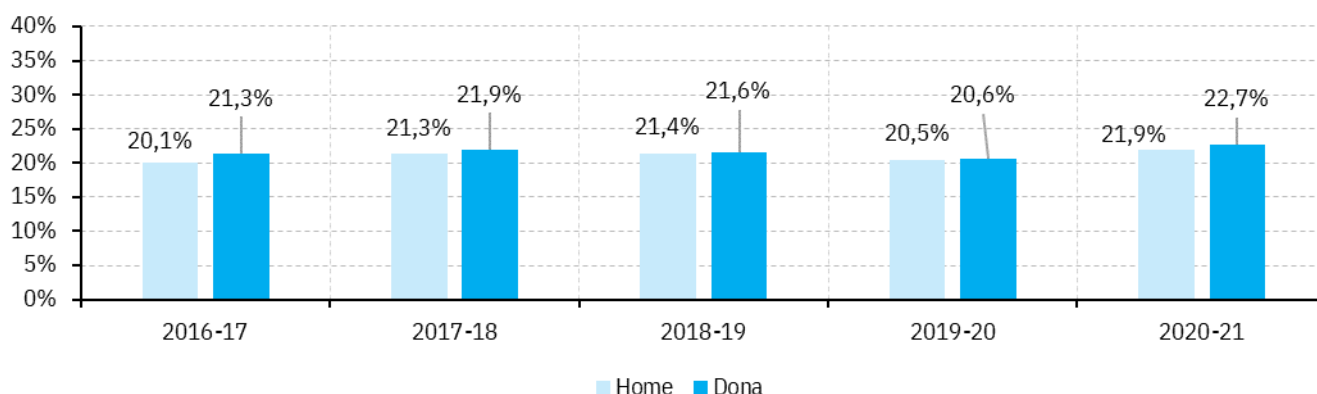
PERCENTATGE D'INGRESSOS DESTINATS AL PAGAMENT DE L'HABITATGE

La figura 8 mostra l'evolució, durant el període 2016-2021, del percentatge d'ingressos de les llars destinats al pagament de l'habitatge per sexe a l'àrea metropolitana de Barcelona.

Cal recordar que s'inclouen en aquestes despeses el pagament de la hipoteca (sense la part d'amortització) o el lloguer i els subministraments. Com es pot veure, la proporció dels ingressos que els habitants de l'àrea metropolitana destinen al seu habitatge ha experimentat un lleu augment, i passa del 20,1% al 21,9% entre els homes, i del 21,3% al 22,7% entre les dones. Així doncs, les dones destinen un percentatge dels seus ingressos a l'habitatge lleugerament superior als homes, però la diferència per sexe no és substancial.

Figura 8. Percentatge d'ingressos destinats al pagament de l'habitatge segons sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanades de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=2.885 n dones 2021=3.099



Per àmbits territorials, es pot veure a la taula 5 que, durant el període 2020-2021, els habitants de la ciutat de Barcelona, sense importar el sexe, dediquen al voltant del 23% dels seus ingressos a l'habitatge, percentatge molt similar al que destinen els ciutadans de la resta de l'àrea metropolitana de Barcelona (21,2% entre els homes i 22,6% les dones). Finalment, els habitants de la resta de l'àmbit metropolità dediquen una proporció lleugerament inferior dels seus ingressos als pagaments pel seu habitatge: el 18,6%. Així doncs, si bé la diferència entre territoris és molt petita, són els residents de la ciutat de Barcelona qui destinen una major proporció dels seus ingressos al cost del seu habitatge.

Taula 5. Percentatge d'ingressos destinats al pagament de l'habitatge segons sexe per àmbits territorials. 2020-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanades de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

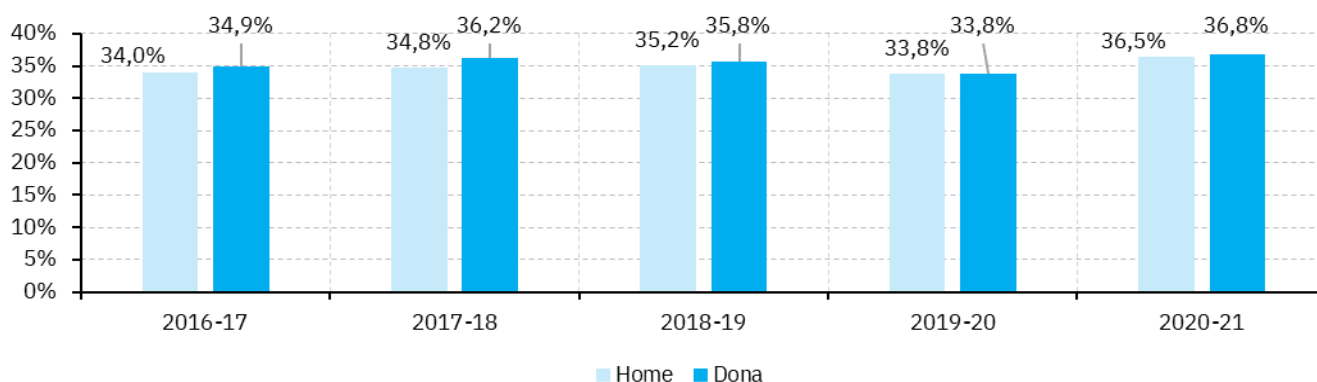
| Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|-----------|----------|-------|---------------------------------------|----------|-------|---------------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 22,7 | 22,8 | 0,2 | 21,2 | 22,6 | 1,4 | 21,9 | 22,7 | 0,8 |

| Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 18,6 | 18,6 | 0,0 | 20,8 | 21,4 | 0,6 |

El lloguer és, sovint, l'única possibilitat per gran part de la població, que no pot accedir a un habitatge de propietat donada la seva precarietat laboral i la impossibilitat d'obtenir una hipoteca. La figura 9 mostra l'evolució del percentatge d'ingressos que han de destinar les llars que viuen en lloguer al pagament de la renda mensual del lloguer. En aquest cas no s'inclouen els subministraments. Les dades es donen per l'àrea metropolitana de Barcelona segons sexe, durant el període 2016-2021. Així, mentre que el 2016-2017 els homes viuen en llars on es dedicava el 34% dels ingressos al pagament del lloguer, a les llars on vivien les dones, durant el mateix període, es dedicava un 34,9% dels ingressos de la llar al seu pagament. El 2020-2021 podem veure que aquesta proporció ha augmentat fins al 36,5% i el 36,8% respectivament. Així doncs, les dades mostren una separació entre el preu del lloguer, que creix més ràpidament, i els ingressos de les llars a l'àrea metropolitana de Barcelona durant el període analitzat, per tots dos sexes.

Figura 9. Percentatge d'ingressos de les llars destinats al pagament de les rendes del lloguer (sense subministraments) segons sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanades de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=680 n dones 2021=755



Si se centra l'atenció a les diferències territorials durant el període 2020-2021, es pot veure que a la ciutat de Barcelona (taula 6) els homes viuen en llars on el 38,1% dels ingressos es dediquen al pagament del lloguer, mentre que aquesta proporció és lleugerament més baixa en el cas de les dones (36,6%). A la resta de l'àrea metropolitana, els homes viuen en llars on es dedica una proporció menor dels ingressos de la llar al pagament del lloguer que a Barcelona (34,6%), mentre que les dones viuen en llars on aquesta proporció és major (37,2%). Finalment, els ciutadans de la resta de l'àmbit metropolità són els qui dediquen una proporció menor dels seus ingressos al pagament del lloguer, un 32% en el cas dels homes, i un 31,2% en el cas de les dones. Així doncs, on és menys costos, en proporció, viure de lloguer és a la resta de l'àmbit metropolità.

Taula 6. Percentatge dels ingressos de les llars destinats al pagament de les rendes del lloguer (sense subministraments) segons sexe per àmbits territorials. 2020-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanas de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|-----------|----------|-------|---------------------------------------|----------|-------|---------------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 38,1 | 36,6 | -1,5 | 34,6 | 37,2 | 2,6 | 36,5 | 36,8 | 0,4 |

| Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 32,0 | 31,2 | -0,8 | 35,2 | 35,4 | 0,2 |

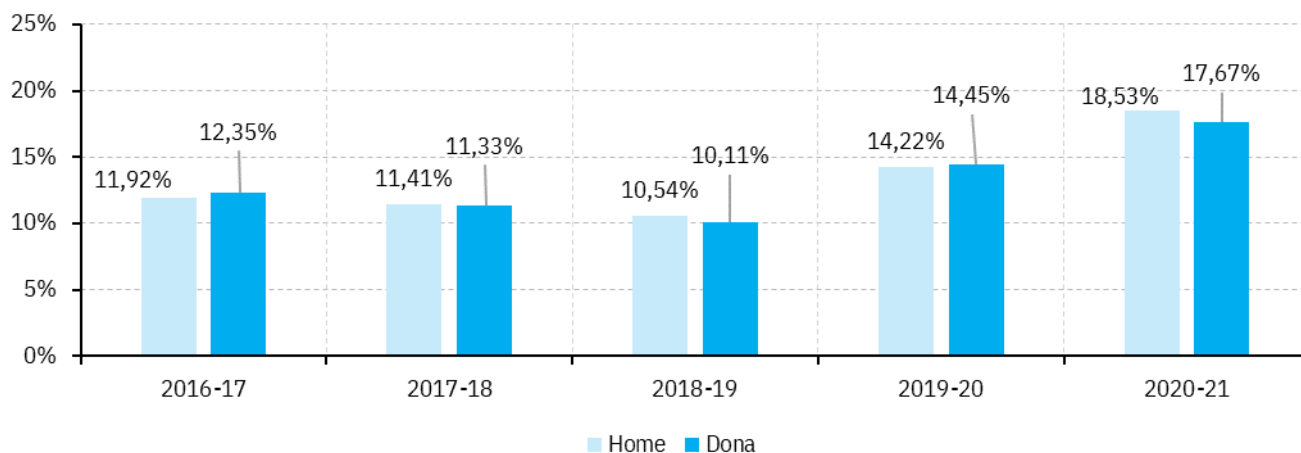
PERCENTATGE DE POBLACIÓ AMB ENDARRERIMENTS EN EL PAGAMENT DE LES DESPESES DE L'HABITATGE

La figura 10 ens mostra la proporció de la població a l'àrea metropolitana de Barcelona que va tenir endarreriments en els pagaments (hipoteca o lloguer, factures dels subministraments) durant el període 2016-2021.

Durant aquests anys s'ha produït un clar augment en la proporció de població que s'ha endarrerit en algun pagament relacionat amb el seu habitatge. Així, si bé l'11,9% dels homes i el 12,4% de les dones es van endarrerir en els pagaments durant el període 2016-2017, aquesta proporció augmenta fins al 18,5% entre els homes i el 17,7% de les dones, al període 2020-2021. Aquest augment no es produeix progressivament, sinó que es pot veure un clar salt durant el període 2019-2021, molt probablement degut a les complicacions econòmiques derivades de la pandèmia i per l'increment dels preus dels lloguers.

Figura 10. Percentatge de població amb endarreriments en el pagament segons sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanas de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=457 n dones 2021=479



La taula 7 mostra el percentatge de la població amb endarreriments en el pagament relacionats amb el seu habitatge segons sexe i per àmbits territorials. Com es pot veure, els habitants de la ciutat de Barcelona són aquells que pateixen aquests endarreriments en menor proporció, especialment les dones. En aquest sentit, el 17,2% dels homes i el 15,1% de les dones a la ciutat de Barcelona s’havien endarrerit en algun pagament, la qual cosa suposa una diferència per sexe de 2,1 punts percentuals, que tot i petita, cal destacar. A la resta de l’àrea metropolitana, si bé les diferències per sexe són molt reduïdes, l’endarreriment en el pagament és més freqüent, i el 19,2% dels homes i el 20,3% de les dones l’han patit. A la resta de l’àmbit metropolità, mentre que les proporcions són molt similars a la resta de l’àrea metropolitana, la tendència per sexe s’inverteix, i són els homes (20%) i no les dones (18,8%) qui s’endarrereixen en aquests pagaments en major proporció.

Taula 7. Percentatge de població amb endarreriments en el pagament en general segons sexe per àmbits territorials. 2020-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanas de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

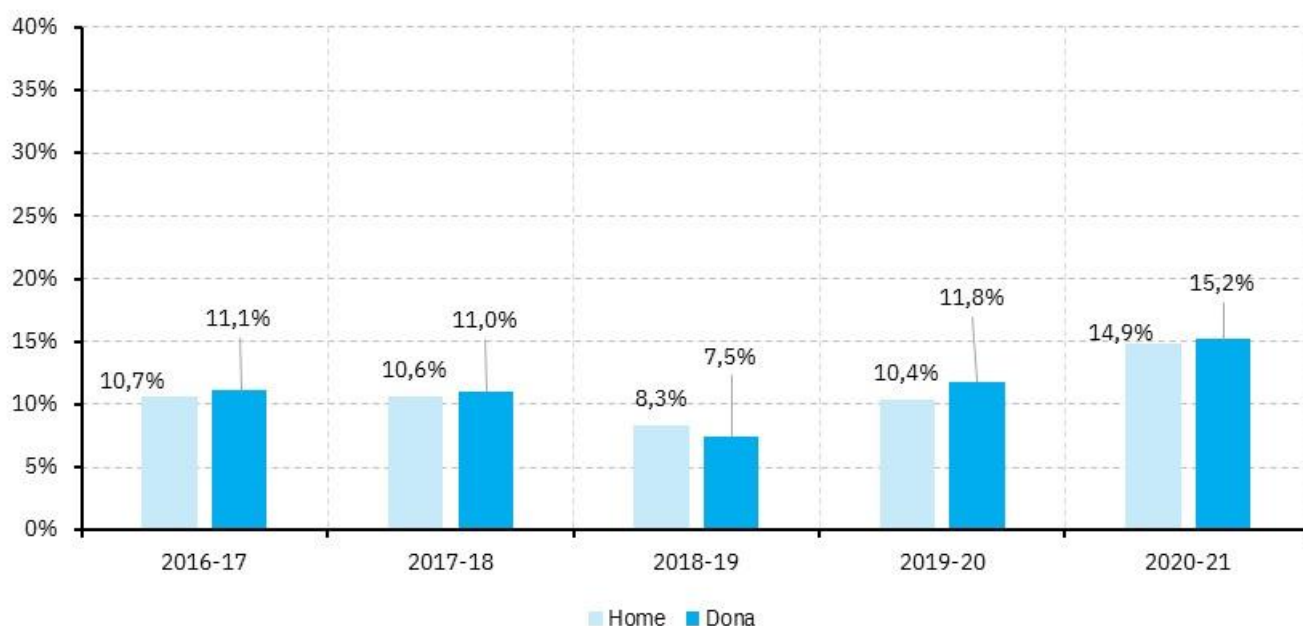
| Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|-----------|----------|-------|---------------------------------------|----------|-------|---------------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 17,2 | 15,1 | -2,1 | 19,2 | 20,3 | 0,5 | 18,5 | 17,7 | -0,9 |

| Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 20,0 | 18,8 | -1,2 | 19,0 | 18,0 | -1,0 |

Sovint el pagament de la hipoteca o el lloguer s'endarrereix entre els sectors més vulnerables de la població, ja que la seva inestabilitat econòmica els impedeix complir amb el pagament a temps. La figura 11 ens mostra la freqüència en què es dona aquest endarreriment durant el període 2016-2021 a l'àrea metropolitana de Barcelona. Així, si bé la majoria dels enquestats no s'ha endarrerit en el seu pagament, una proporció significativa de la població ho ha fet. En aquest sentit, mentre que el 2016-2017 el 10,7% dels homes i l'11,1% de les dones no havien pogut pagar a temps, aquesta proporció puja fins al 14,9% i el 15,2% respectivament pel període 2020-2021. Aquest augment, tot i que petit, és preocupant, ja que la major pujada en la proporció d'impagaments es produeix durant el període 2019-2021, potser degut a les complicacions econòmiques derivades de la pandèmia de 2020.

Figura 11. Percentatge de població amb endarreriments en el pagament de la hipoteca o el lloguer de l'habitatge segons sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanas de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=202 n dones 2021=220



Si bé hi ha diferències en el percentatge de la població amb endarreriments en el pagament de la hipoteca o lloguer de l'habitatge entre territoris i per sexe, aquestes diferències són petites (taula 8). Així, mentre que el 15,8% dels homes i el 13,6% de les dones de la ciutat de Barcelona havien patit endarreriments en el pagament de la hipoteca o lloguer, el 14,1% dels homes i el 16,8% de les dones de la resta de l'àrea metropolitana de Barcelona s'havien endarrerit en aquests pagaments. Així doncs, mentre que a la ciutat de Barcelona hi ha una petita diferència per sexe de 2,2 punts percentuals, afavorint els homes, a la resta de l'àrea metropolitana aquesta diferència se situa en 2,7 punts percentuals, beneficiant els homes. Finalment, mentre que la proporció d'homes que s'endarrereixen en aquests pagaments a la resta de l'àmbit metropolità és igual a la resta de l'àrea, es pot veure que el percentatge de dones és força inferior (12,5%).

Taula 8. Percentatge de població amb endarreriments en el pagament de la hipoteca o el lloguer de l'habitatge segons sexe per àmbits territorials. 2020-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanas de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|-----------|----------|-------|---------------------------------------|----------|-------|---------------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 15,8 | 13,6 | -2,2 | 14,1 | 16,8 | 2,7 | 14,9 | 15,2 | 0,3 |

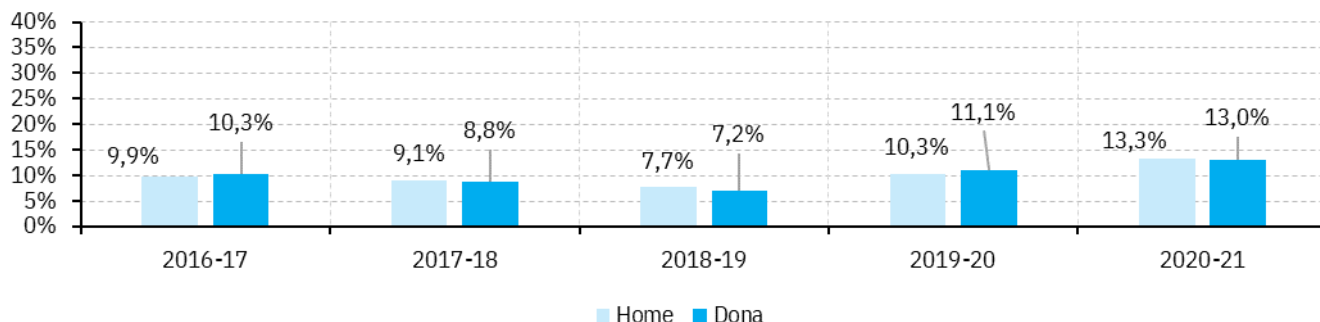
| Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 14,1 | 12,5 | -1,5 | 14,6 | 14,4 | -0,3 |

Els pagaments relacionats amb l'habitatge no només comprenen el lloguer i la hipoteca. Tenir un habitatge habitable requereix el pagament dels seus serveis, com ara llum, aigua i gas entre d'altres. L'endarreriment en aquests pagaments pot suposar talls de subministraments, que afecten la qualitat de vida dels habitants de la llar.

A la figura 12 es pot veure l'evolució de l'endarreriment en el pagament dels serveis de l'habitatge durant el període 2016-2021 a l'àrea metropolitana de Barcelona. Si bé al període 2016-2017 al voltant del 10% dels homes i les dones vivien en llars on s'havien produït endarreriments en el pagament de serveis, aquesta proporció disminueix fins a arribar al 7,7% entre els homes i el 7,2% entre les dones durant el període 2018-2019. Aquesta tendència es reverteix i torna a augmentar progressivament durant el període 2019-2021, fins a situar-se al voltant del 13% durant el període 2020-2021. Així doncs, mentre que no hi ha grans diferències per sexe, la reversió de la tendència indica una problemàtica creixent que s'haurà d'anar seguint en propers treballs.

Figura 12. Percentatge de població amb endarreriments en el pagament dels serveis de l'habitatge segons sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanades de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=321 n dones 2021=347



Quan es compara l'endarreriment en el pagament de serveis de l'habitatge per sexe entre territoris, podem veure que aquests endarreriments són menys freqüents a la ciutat de Barcelona que a la resta de territoris. En aquest sentit, mentre que l'11,8% dels homes i dones de la ciutat de Barcelona s'han endarrerit en el pagament de serveis durant el període 2020-2021, el 14,8 dels homes de la resta de l'àrea metropolitana de Barcelona i el 14,2% de les dones ho han fet (taula 9). La resta de l'àmbit metropolità se situa en un punt entremig, amb un 14,3% dels homes i el 13,6% de les dones patint endarreriments en el pagament dels serveis del seu habitatge. Així doncs, si bé les diferències territorials i per sexe són molt petites, és necessari seguir treballant en la seva disminució a tots els territoris, ja que al voltant del 12-14% dels ciutadans enquestats no poden afrontar el pagament dels serveis del seu habitatge.

Taula 9. Percentatge de població amb endarreriments en el pagament dels serveis de l'habitatge segons sexe per àmbits territorials. 2020-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanades de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| Barcelona | | | Resta àrea metropolitana | | | Total àrea metropolitana | | |
|-----------|----------|-------|--------------------------|----------|-------|--------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 11,8 | 11,8 | 0,0 | 14,8 | 14,2 | -0,6 | 13,3 | 13,0 | -0,4 |

| Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 14,3 | 13,6 | -0,8 | 13,7 | 13,2 | -0,5 |

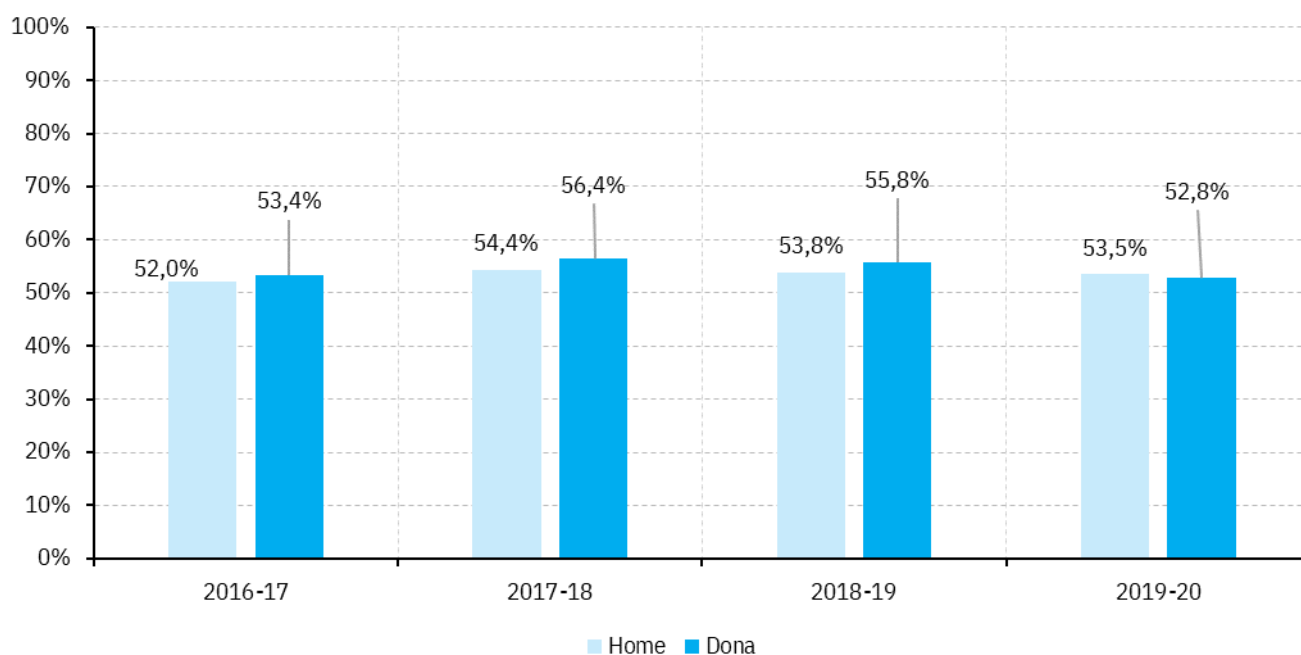
VALORACIÓ SUBJECTIVA DE LA CÀRREGA ECONÒMICA DE L'HABITATGE

L'Enquesta Metropolitana de Condicions de Vida, fins a l'any 2020, tenia una pregunta valorativa en què es preguntava a l'entrevistat quina càrrega econòmica suposava l'habitatge (pesada, raonable, cap càrrega), és a dir, les despeses totals incloent les assegurances, comunitat, subministraments, etc.

Durant el període 2016-2021, a l'àrea metropolitana de Barcelona, es pot veure que més del 50% de la població valora que la despesa econòmica que suposa l'habitatge és una càrrega pesada, independentment del gènere de la persona enquestada, essent el període 2017-2018 on aquesta proporció és major (figura 13).

Figura 13. Percentatge de població que valora que la despesa econòmica que suposa l'habitatge és una càrrega pesada segons sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanes de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=1.278 n dones 2021=1.358



Les dades de la taula 10 ens mostra la valoració subjectiva de la població sobre la càrrega econòmica que suposa l'habitatge tant per sexe com per àmbit territorial durant el període 2019-2020. A la ciutat de Barcelona, al voltant del 47% de la població valora com a "pesada" la càrrega econòmica de l'habitatge, mentre que aquesta proporció augmenta fins al 59,2% entre els homes i el 58,8% de les dones a la resta de l'àrea metropolitana, la qual cosa suposa una bretxa de més de 10 punts percentuals entre territoris. Els ciutadans de la resta de l'àmbit metropolità se situen en punt entremig, amb el 47,7% dels homes i el 52% de les dones valorant la càrrega com a "pesada", sent el territori on hi ha una major diferència per sexe en la valoració (4,7 punts percentuals, afavorint els homes).

Taula 10. Valoració subjectiva de la població sobre la càrrega econòmica que suposa l'habitatge segons sexe per àmbits territorials. 2019-2020

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanas de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| Càrrega | Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|---------------|-----------|----------|-------|---------------------------------------|----------|-------|---------------------------------|----------|-------|
| | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| Pesada | 47,5 | 47,0 | -0,5 | 59,2 | 58,8 | -0,4 | 53,5 | 52,8 | -0,7 |
| Raonable | 49,6 | 49,6 | -0,1 | 38,2 | 39,2 | 0,9 | 43,8 | 44,4 | 0,6 |
| Sense càrrega | 2,9 | 3,4 | 0,6 | 2,6 | 2,0 | -0,5 | 2,7 | 2,7 | 0,0 |
| Total | 100,0 | 100,0 | | 100,0 | 100,0 | | 100,0 | 100,0 | |

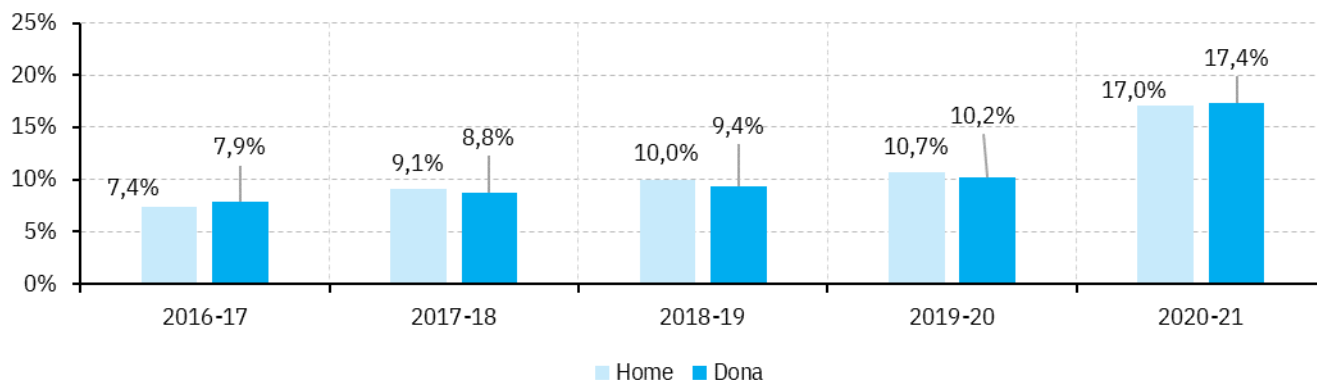
| Càrrega | Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|---------------|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| Pesada | 47,7 | 52,0 | 4,3 | 51,6 | 52,5 | 1,0 |
| Raonable | 49,5 | 45,3 | -4,2 | 45,7 | 44,7 | -0,9 |
| Sense càrrega | 2,8 | 2,7 | -0,1 | 2,7 | 2,7 | 0,0 |
| Total | 100,0 | 100,0 | | 100,0 | 100,0 | |

TEMPERATURA ADEQUADA

Un dels reptes més importants a l'hora de mantenir una llar habitable és ser capaç de mantenir una temperatura adequada dins d'aquesta. Com mostra la figura, la proporció de ciutadans de l'àrea metropolitana de Barcelona que el 2020-2021 no han pogut mantenir l'habitatge a una temperatura adequada és de més del doble que el 2016-2017, passant del 7,4% entre els homes i el 7,9% de les dones al 17% i 17,4% respectivament (figura 14). És destacable que aquest augment si bé és gradual durant el període 2016-2019, augmenta dramàticament del període 2019-2020 al 2020-2021, coincidint amb la pandèmia. Tot i l'augment, no s'aprecien diferències per sexe destacables.

Figura 14. Percentatge de població que no pot mantenir l'habitatge a una temperatura adequada segons sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanades de condicions de vida (EMCV 2016--2021) n homes 2021=435 n dones 2021=489



Si l'atenció s'enfoca en les possibles diferències territorials a l'hora de poder mantenir una temperatura adequada a l'habitatge, es pot veure que a la ciutat de Barcelona el 17,7% dels homes i el 16,5% de les dones no poden mantenir la seva llar a una temperatura adequada. A la resta de l'àrea metropolitana de Barcelona, són les dones (18,2%) i no els homes (16,4%) qui pateixen més per mantenir la seva llar a una temperatura adequada, essent el territori on es produeixen més diferències per sexe (1,8 punts percentuals). Finalment, una proporció molt similar dels habitants de la resta de l'àmbit metropolità no pot mantenir la seva llar a una temperatura adequada, amb el 18,1% dels homes i el 19,2% de les dones patint per fer-ho, tot i que les diferències per sexe són menors (taula 11).

Taula 11. Percentatge de població que no pot mantenir l'habitatge a una temperatura adequada segons sexe per àmbits territorials. 2020-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanades de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|-----------|----------|-------|---------------------------------------|----------|-------|---------------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 17,7 | 16,5 | -1,2 | 16,4 | 18,2 | 1,8 | 17,0 | 17,4 | 0,3 |

| Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 18,1 | 19,2 | 1,1 | 17,4 | 17,9 | 0,6 |

5. Dimensió física de la vulnerabilitat residencial

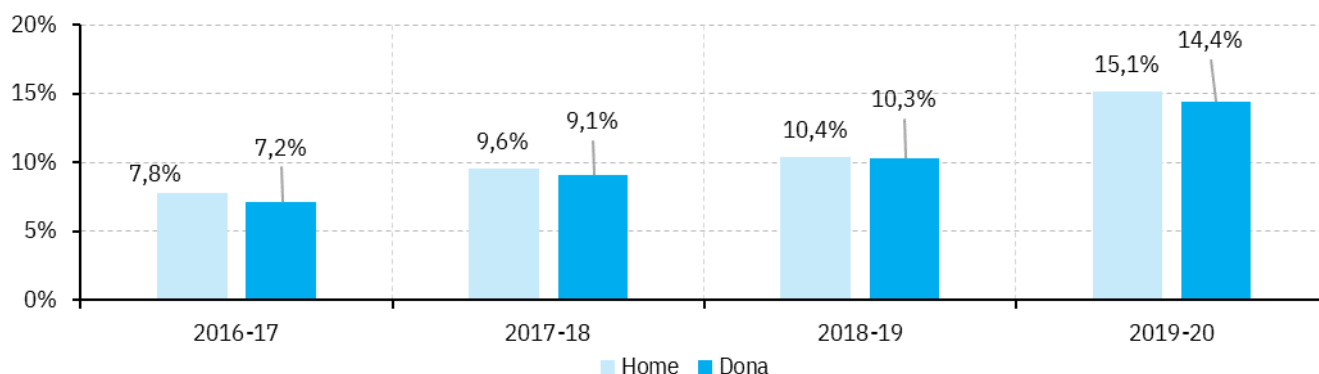
MANCA DE LLUM NATURAL

La disponibilitat de llum natural pot afectar, d'una banda, la salut mental dels habitants de la llar i, d'altra banda, la factura de la llum, ja que aquesta ha d'estar encesa durant més de temps per la manca de claredat a la llar.

La figura 15 ens mostra el percentatge de la població que pateix manca de llum natural a casa seva, durant el període 2016-2020, per sexe a l'àrea metropolitana de Barcelona. Durant aquest període, la proporció d'habitants que pateix manca de llum natural a la seva llar ha anat en augment, passant del 7,8% entre els homes i el 7,2% entre les dones a situar-se al 15,1% dels homes i 14,4% de les dones. Com ha succeït en altres indicadors, es pot veure que mentre que l'augment experimentat ha estat gradual durant el període 2016-2018, hi ha un augment substancial del 2018 al 2020, amb un increment de 4,7 punts percentuals entre els homes i 4,1 punts percentuals entre les dones.

Figura 15. Percentatge de població que manifesta patir manca de llum natural a casa seva segons sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanades de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=360 n dones 2021=366



Si s'enfoca l'atenció en el període amb major carència de llum natural per part de la població (2019-2020) i s'analitzen les dades en detall per àmbit territorial i sexe, es pot veure que a la ciutat de Barcelona, el 18,4% dels homes i el 17,3% de les dones pateixen mancança de llum natural a la seva llar, mentre que aquesta proporció disminueix al 12% i 11,4% respectivament, a la resta l'àrea metropolitana de Barcelona. A la resta de l'àmbit metropolità és on una menor proporció de la població pateix mancança de llum natural a casa seva, amb un 7,4% dels homes i un 8,5% de les dones (taula 12). Així doncs, mentre que a la ciutat de Barcelona sembla ser on hi ha més escassetat de llum natural a les

llars, és a la resta de l'àmbit metropolità on menys es pateix, amb la resta de l'àrea metropolitana com a punt entremig.

Taula 12. Percentatge de població que manifesta patir manca de llum natural a casa seva segons sexe per àmbits territorials. 2019-2020

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanas de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|-----------|----------|-------|---------------------------------------|----------|-------|---------------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 18,4 | 17,3 | -1,1 | 12,0 | 11,4 | -0,5 | 15,1 | 14,1 | -0,7 |

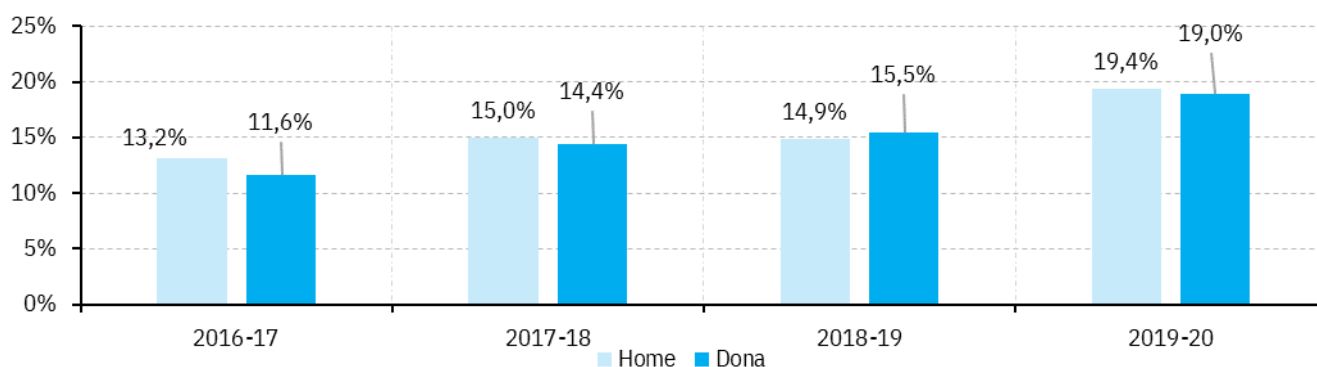
| Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 7,5 | 8,5 | 1,1 | 12,6 | 12,5 | -0,1 |

HUMITATS O FILTRACIONS

Viure en llars amb humitats o filtracions pot afectar greument la salut dels qui hi habiten, per aquest motiu és important saber la proporció de la població que pateix de problemes d'humitats o filtracions, per sexe, a la seva llar. Durant el període 2016-2019 s'ha produït un augment gradual en la proporció d'habitants de l'àrea metropolitana de Barcelona que pateixen d'humitats o filtracions a la seva llar, passant del 13,2% entre els homes i l'11,6% de les dones al 14,9 i 15,5% respectivament (figura 16). Durant el període 2019-2020 es pot veure un augment molt més pronunciat que en els períodes anteriors, amb un increment de 4,5 punts percentuals entre els homes i 3,5 punts percentuals entre les dones, fins a situar-se en el 19,4% i 19% respectivament.

Figura 16. Percentatge de població que manifesta patir problemes d'humitats o filtracions segons sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanas de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=438 n dones 2021=462



Les dades mostrades a la taula 13 indiquen que, tot i que petites, el 2019-2020, existeixen diferències territorials en el percentatge de la població que declara patir problemes d'humitats o filtracions. La ciutat de Barcelona és el territori on una major proporció de la població pateix d'aquesta problemàtica a casa seva, amb un 21,4% d'homes i un 20,6% de dones amb problemes d'humitats o filtracions a la llar. Aquesta proporció disminueix fins al 17,5% dels homes i el 17,3% de les dones de la resta de l'àrea metropolitana. Finalment, a la resta de l'àmbit metropolità una proporció molt similar a la resta de l'àrea metropolitana pateix d'aquests problemes (17,3% dels homes i 17,2% de les dones). Així doncs, d'una banda, no semblen haver-hi diferències destacables per sexe, i les diferències territorials se centren en la ciutat de Barcelona amb la resta de territoris.

Taula 13. Percentatge de població que manifesta patir problemes d'humitats o filtracions segons sexe per àmbits territorials. 2019-2020

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanes de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|-----------|----------|-------|---------------------------------------|----------|-------|---------------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 21,4 | 20,6 | -0,9 | 17,5 | 17,3 | -0,1 | 19,4 | 19,0 | -0,4 |

| Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 17,3 | 17,2 | -0,1 | 18,7 | 18,4 | -0,3 |

SOBREOCUPACIÓ

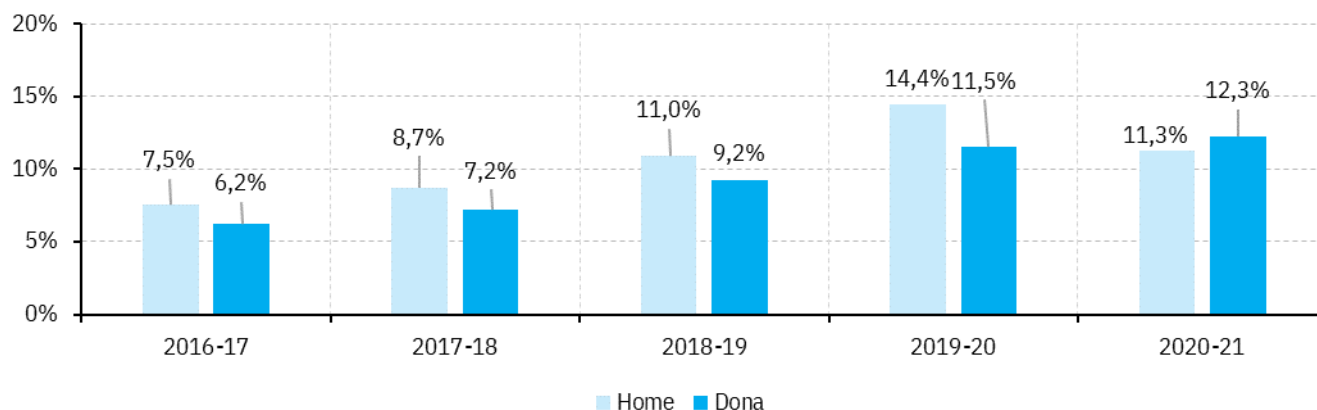
La sobreocupació fa referència als habitatges que no disposen del nombre mínim d'habitacions, considerant els següents criteris: una habitació per llar, una per cada parella, una per cada persona de més de 18 anys de la llar (que no forma parella), una per cada dues persones del mateix sexe amb edats compreses entre els 12 i els 17 anys, una per cada persona d'entre 12 i 17 anys que no estigui comptabilitzada en les categories anteriors, i una per cada dos infants de menys de 12 anys. Per habitació es considera l'espai tancat que té almenys dos metres d'alçada lliure en la major part de la seva superfície, com a mínim quatre metres quadrats de superfície, i una forma que permet ficar-hi un llit per una persona adulta. Dins d'aquesta definició d'habitació, es comptabilitzen els dormitoris, sales d'estar, despatxos, cambres destinades al servei, i altres espais que compleixin els requisits esmentats. Les cuines computen com a habitacions si tenen més de quatre metres quadrats, i queden exclosos del concepte habitació els banys, vàters, passadissos, terrasses, rebedors i rebosts.

La figura 18 mostra l'evolució de la taxa de sobreocupació de la població a l'àrea metropolitana de Barcelona, segons sexe, durant el període 2016-2021. Des del 2016 fins al 2020 es pot veure un augment gradual de la taxa de sobreocupació en ambdós sexes. En aquest sentit, mentre

que el 2016-2017 el 7,5% dels homes i el 6,2% de les dones vivien en llars amb sobreocupació, aquesta proporció augmenta fins a situar-se en el 14,4% entre els homes i l'11,5% entre les dones durant el període 2019-2020. Aquesta tendència a l'augment es reverteix pels homes durant el període 2020-2021, fins a situar-se a l'11,3%, mentre que continua augmentat per les dones fins a situar-se al 12,3%.

Figura 18. Taxa de sobreocupació de població segons sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitananes de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=258 n dones 2021=2885



La taxa de sobreocupació a la ciutat de Barcelona el 2020-2021 se situa en el 10,3% entre els homes i l'11,1% entre les dones, mentre que aquesta és lleugerament superior a la resta de l'àrea metropolitana, on un 12,3% dels homes i un 13,5% de les dones viuen en llars on el nombre de persones supera els criteris d'habitabilitat, sent també el territori on hi ha una major diferència entre sexes (1,2 punts percentuals en benefici dels homes). Finalment, la resta de l'àmbit metropolità té la taxa de sobreocupació més baixa entre tots els territoris, amb un 9,5% dels homes i 10,4% de les dones patint de sobreocupació a les seves llars (taula 16).

Taula 16. Taxa de sobreocupació de població segons sexe per àmbits territorials. 2020-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitananes de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|-----------|----------|-------|---------------------------------------|----------|-------|---------------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 10,3 | 11,1 | 0,8 | 12,3 | 13,5 | 1,2 | 11,3 | 12,2 | 1,0 |

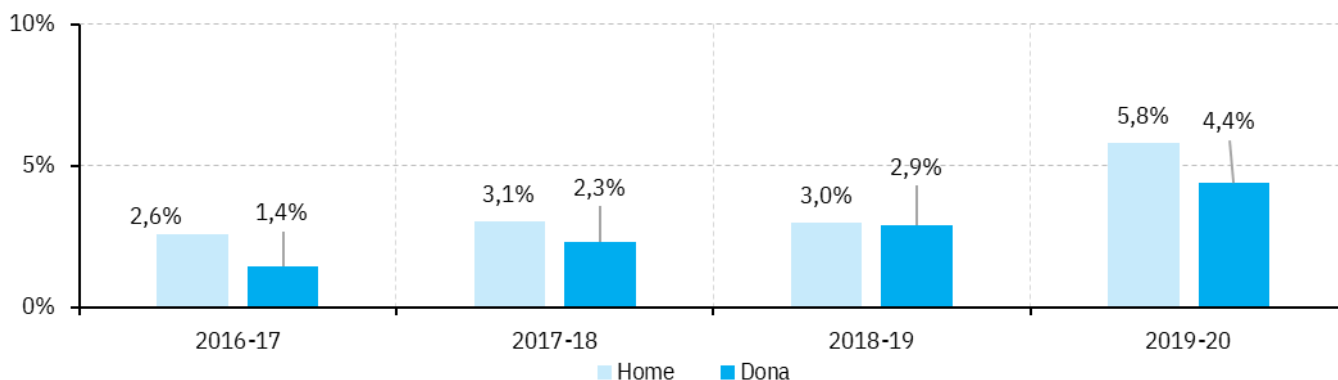
| Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 9,5 | 10,4 | 0,9 | 10,7 | 11,7 | 1,0 |

PRIVACIÓ RESIDENCIAL SEVERA

La privació residencial severa recull les situacions en què es combina una situació de sobreocupació i, a més, es pateix alguna de les següents problemàtiques: 1) manca de dutxa, banyera o vàter d'ús exclusiu de la llar, 2) manca de llum natural, 3) existència d'humitats. Segons les dades presentades a la figura 17 es pot veure que, tot i que la proporció de la població que viu en llars amb privació residencial severa és petita, aquesta ha augmentat durant el període 2016-2020 a l'àrea metropolitana de Barcelona. Així doncs, mentre que el 2016-2017 el 2,6% dels homes i l'1,4% de les dones vivien en situació de privació residencial severa, aquesta proporció ha augmentat fins al 5,8% entre els homes i el 4,4% de les dones. Aquesta tendència gradual a l'augment és rellevant, donada la precarietat de l'habitatge i les implicacions de la privació residencial per la qualitat de vida i salut dels seus habitants.

Figura 17. Percentatge de població que viu en llars amb privació residencial severa segons sexe. Àrea metropolitana de Barcelona. 2016-2021

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanades de condicions de vida (EMCV 2016-2021) n homes 2021=100 n dones 2021=87



La taula 15 mostra la taxa de privació residencial severa segons sexe per àmbits territorials en el període 2019-2020. La ciutat de Barcelona és el territori amb la taxa de privació residencial severa més alta entre els homes (6,5%), però no pas entre les dones (3,7%). Per elles, la taxa més alta se situa a la resta de l'àrea metropolitana (5,2%), mentre que en aquest territori la taxa és lleugerament inferior entre els homes (5,1%). Finalment, a la resta de l'àmbit metropolità hi ha les taxes més baixes per ambdós sexes, 2% pels homes i 3,2% entre les dones. Així doncs, mentre que les diferències per sexe són prou altes a la ciutat de Barcelona, amb els homes patint una taxa de privació residencial més alta que les dones (2,8 punts percentuals de diferència), aquestes diferències són inexistent a la resta de l'àrea metropolitana, i menys de la meitat a la resta de l'àmbit metropolità (afavorint, en aquest darrer cas, els homes).

Taula 15. Taxa de privació residencial severa segons sexe per àmbits territorials. 2019-2020

Font: IERMB i Idescat, Estadístiques metropolitanades de condicions de vida (EMCV 2016-2021)

| Barcelona | | | Resta àrea metropolitana de Barcelona | | | Àrea metropolitana de Barcelona | | |
|-----------|----------|-------|---------------------------------------|----------|-------|---------------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 6,5 | 3,7 | -2,8 | 5,1 | 5,2 | 0,0 | 5,8 | 4,4 | -1,4 |

| Resta àmbit metropolità | | | Total àmbit metropolità | | |
|-------------------------|----------|-------|-------------------------|----------|-------|
| Home (H) | Dona (D) | (D-H) | Home (H) | Dona (D) | (D-H) |
| 2,0 | 3,2 | 1,2 | 4,6 | 4,0 | -0,5 |

6. Conclusions

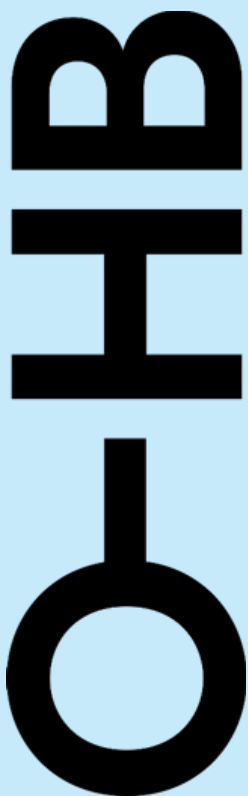
En aquest primer treball realitzat per l'Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona amb perspectiva de gènere s'ha realitzat una explotació i anàlisi d'informació provinent de la sèrie històrica de l'Enquesta Metropolitana de Condicions de Vida. S'ha dut a terme una doble anàlisi temporal i territorial. Així, d'una banda, per l'àrea metropolitana de Barcelona es mostren les dades pel període 2016-2021. Per altra banda, les dades del darrer any de la sèrie estadística (2020-2021) s'analitzen a partir del desglossament en tres àmbits territorials: Barcelona, la resta de l'àrea metropolitana i la resta de l'àmbit metropolità. El treball s'ha focalitzat en la vulnerabilitat residencial a partir de les seves dimensions econòmica i física, sovint interrelacionades.

En la dimensió econòmica s'han analitzat set indicadors que quantifiquen la sobrecàrrega i l'esforç que han de destinar les llars al pagament de l'habitatge, així com la valoració subjectiva d'aquestes despeses. Així mateix, s'ha ofert informació sobre la impossibilitat de mantenir l'habitatge a una temperatura adequada. En la dimensió física s'han analitzat quatre indicadors referents a privacions materials com la manca de llum natural i les humitats. També s'ha disposat informació sobre la sobreocupació dels habitatges i, finalment, un indicador combinat que mostra la privació residencial severa.

En termes generals no s'aprecien resultats que mostrin bretxa de gènere i les diferències encontrades tenen poca significació estadística. Tanmateix, aquesta apreciació no pot ser considerada com una conclusió genèrica en tractar la qüestió de la vulnerabilitat residencial amb perspectiva de gènere, ja que no s'ha entrat a analitzar de manera específica les llars monoparentals i unipersonals, on per les evidències recollides en la literatura, es concentra les principals desigualtats entre dones i homes. Així mateix, el treball tampoc ha entrat a analitzar l'exclusió residencial en les situacions de violència masclista que, d'altra banda no es troben recollides en la font d'informació utilitzada.

Es tracta, doncs, d'una primera aproximació realitzada per l'equip de l'Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona a la vulnerabilitat residencial amb perspectiva de gènere. És una línia de treball a desenvolupar en els propers anys incorporant la diferenciació de llars que s'ha vist més amunt, i altres enfocaments recollits en la literatura que cal quantificar de manera continuada.

Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona



Ajuntament
de Barcelona

Àrea
Metropolitana
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

Generalitat
de Catalunya

AMB EL SUPORT DE:
Associació de Gestors
de Polítiques Socials
d'Habitatge de Catalunya

 **Institut
Metròpoli**

ENS TROBARÀS A:
Plaça de la Vila de Gràcia 6, baixos
08012 Barcelona
info@ohb.cat

SEGUEIX-NOS:
www.ohb.cat
@OMHBcn